

kršnih še ni bilo v finančnem odboru. Naši zastopniki so dokazali s številkami, da mi Slovenci plačujemo toliko davkov in doklad, da je kuluk za vzdrževanje naših cest čisto nepotreben. Dosedaj ga ni bilo treba, tudi v bodoče ga ne maramo. Poslanec Zebot je zagrozil vladinovec, da bo nastalo v Sloveniji silno razburjenje, če ne celo revolucija, ako bi se Slovence sililo na kuluk. Poslanec Pušenjak pa je zaklical: Poslanci bomo šli od sela do sela in bomo našim ljudem povedali, kaj jim je storiti. Nepopisno vznemirjenje se je polastilo radikalov in ministrov, ko so naši izrekli te grožnje. Poslanec Grigin je grozil Zebotu in Pušenjaku: Zapri vas bomo. — Pridete pod zakon o zaščiti države. Ukrotili smo druge, bomo še vas. Minister Jankovič je vpil: Srbi smo s krvjo otehi Slovence in sedaj se branite še kuluka. Naši so jim odgovarjali. Pomagali so našim muslimani iz Bosne in celo dva demokrata. A nemški poslanec Kraft in Pueljevi zemljinoradniki so molčali.

Vse je bilo presenečeno vsled ostrega nastopa naših poslancev. Debelo so gledali radikali. Takega odpora niso pričakovali. Sejo so morali ob pol 1. uri prekiniti. O končnem rezultatu bomo poročali.

Samostojni in demokrati lažnjivci in tintomazi pa bodo še naprej trdili, da so «klerikalni» poslanci zakrivilo kuluk.

V Sloveniji kuluka ne bo.

Po seji finančnega odbora 22. septembra je izjavil član vlade (minister) našim poslancem:

V Sloveniji bo o kuluku odločevala Gradbena direkcija v Ljubljani, ali bo potreben ali ne. Ker imate v Sloveniji itak dobre državne ceste, ne bo treba istih popravil s pomočjo kuluka. Cestarji ostanejo, cestni mojstri tudi. Ker vidimo, da Slovenci res ne marate in ne potrebujete kuluka, tudi vlada ne bo silila, da se izvaja.

Toliko v vednost našim ljudem. Prepričani pa smo, da bodo pristaši Samostojne, demokrati in socialisti vpili drugače. Mi smo vedno trdili, da se kuluk pri nas v Sloveniji ne bo izvajal. In za čas, kar veljajo dvanaestine, julij—september, res tudi ni bilo kuluka. — Kdor bo lagal proti našim poslancem, javite ga tajništvu SLS.

Politični ogled.

DRŽAVA SHS.

Pašičeva vlada se nahaja v škripcih. Vprašanje Reke in nesrečni novi zakoni so jo močno zrahljali. Niti v radikalnem klubu ni več edinstva. Pašiču obračajo hrbet celo možje njegove stranke. Vedno gostejši so glasovi, ki zahtevajo, da se poveri vodstvo radikalne stranke in vlade Stojanu Protiču. Današnji beograjski listi pišejo, da je došel v Beograd nekdanji načelnik radikalne stranke stari Aca Stanojevič, ki dela na to, da se režim prekrene. Stanojevič svetuje dvoru, da se Pašiča da v penzijo, a na njegovo mesto naj bi prišel Protič, ki je bolj razsoden in ima več ugleda. Pašič nima več moči, da bi zdržal disciplino v stranki in klubu.

po štajerski glavah, plehah in kot je priletelo. Iz cele enlatitve se je razvil pretep na življenje ter smrt. Pretepači so se zvili v cel klopčič, ki se je med kletvijo, vpitjem in težkim sopenjem kotil po tleh. Sedaj so bili na vrhu Hrvati, pa zopet Stajerci, a od vseh strani so vrel na odpmoč s plankami štajerski sejarji.

Na srečo je bila še precej hitro pri rokah žandarmerija, ki je bila na povratku iz sejma in se je pri tej priliki zanimala za klopčič po narodnosti mešanih pretepačev na Bašovi njivi.

Orožniki so s puškami kopiti razvozlati klopčič in zahtevali pretepače na odgovor. Ivica je povedal svojo storitvo o drenu, a so mu vpadali v besedo krvaveči Stajerci in Logaričeki so se obrnili kot na komando na odhod, češ, štajerski žandarji nimajo nobenih pravic do Hrvatov.

No, s sklicevanjem na hrvatske pravice pa ni bilo tako enostavno kot so to mislili Logaričeki, ker je bil g. stražmojster mnenja, da sedaj ni meje med Stajerci in Hrvati in nosi štajerski kot hrvatski žandar isto uniformo.

Po eden krvaveč Logariček in po eden začrnelo obtočen Stajerc sta morala stopiti skupaj in stražmojster je zapovedal orožnikom: «Sedaj pa zvezita te tri hrvatsko štajerske pare z verigami, ki smo jih večeraj »fasali« iz Beograda in jih bomo odgnali v Kozje!»

Orožniki so uklenili 6 dedov po dva in dva z novimi beograjskimi verigami na štajerski — Bašovi njivi — tik hrvatskega dreva. Vsak pa je še moral vzeti v neuklenjeno roko hrvatski cepec in ga nesti v Kozje kot viden znak zločina.

Logaričeki so nekaj časa kleli na glas štajersko pravico, a so jih puškina kopita prisilila k molku, le tu pa tam je še kateri jezno pljunil in pogledal srdito svojega souklenjenega štajerskega tovariša. Pot od Sotle do kozjanskih zaporov je precej dolga in sicer se tako vleče, da je pustila najljutejša jeza celo Logaričke in globoko so se zamislili v: domači hrvatski dren, petelinov klic, zajčje opomine, žabji kvak in sedaj po tako dobrih sklepkih pa v usiljeni tepež in beograjske verige — — —

A taki vam niso samo Zagorci, ampak Hrvati sploh da se bodo pulili med seboj za drenov štor, a pustili pa stoniti petelina ter zajca in žabo kvakati, dokler ne pačejo batine in jih ne spravijo k pravi zavesti iz Beograda poslani — nove in nezlomljive verige.

Radi Reke je javna tajnost, da je Pašič na lastno roko barantal. Gotovo je, da je bilo nepremišljeno, tako starega človeka kot je Pašič (ima nad 80 let) pooblastiti, da «razgovarja» o usodi Reke in Adrije. Cela parlamentarna opozicija in celo del radikalov očita staremu Pašiču krivdo na zgubi Reke. Prihodnje dni pride v skupščini do ostrih nastopov proti Pašiču.

Sedanja vlada pa se nahaja v hudih škripcih tudi radi tega, ker prinaša naredbe in zakone, ki ubijajo med narodom patrijotični duh ter širijo strašno nezadovoljnost in vzruženost. To je n. pr. kuluk, nove takse, krivične dvanaestine, odpušcanje prečanskih oficirjev in uradnikov.

Ker v radikalnem klubu vstaja zopet grupa, ki je proti Pašiču in proti mnogim ministrom, je vladna parlamentarna večina nesigurna. Radikala Rankovič in Pantovič zbirata okoli sebe nezadovoljne elemente v klubu in grozita, da nočeta glasovati za vladne predloge. Nameravata celo izstopiti iz kluba. Gotovo skušata na ta način kaj »izlisniti«.

Nemci (8) in Džemijet (13) pa so res pravi hlapeci srbske radikalije. So Pašičeva rezerva. Ko bi naj bil dne 22. 1. m. načelnik nemškega kluba dr. Krafft glasoval proti kuluku, ga ni bilo v finančni odbor. Ko je bilo glasovanje končano, pa se je takoj pojavil. Sedaj je ugodna prilika, ko bi lahko vse neradikalne stranke Pašičevo vlado strmoglavile.

Splošno presenečenje je vzbudilo energično nastopanje slovenskih poslancev v finančnem odboru proti vladi. Proti kuluku so povzročili naši tak kraval in so tako nastopili, da imenujejo srbski listi te dogodke «paklena larva» (pekleno burjo). Radikali so grozili našim zastopnikom z zapori in zakonom o zaščiti države ter da bodo Slovence že po svoje ukrotili. A naši se niso dali ukrotiti. Če bo zopet kdo trdil, da so «klerikalci» zakrivilo kuluk, ta res ne zasluži drugega imena nego: lopov. Naši poslanci so s povzdignjenim glasom klicali vladi: «Vi režimovci spadate pod zakon o zaščiti države in v zapor, ker vsiljujete ljudem zakone in naredbe, ki med narodom uničujete s tem ljubezen do države!»

Položaj je danes silno zamotan, zunanji in notranji. Naši so imeli čisto prav, da niso nasledili radikalnim obljubam. Sigurno je: dokler Pašič s svojo zlahoto ne bo nehal biti premier in dokler Hrvati ne bodo ubrali resnejše politične smeri, ne bo boljše.

Slišijo se glasovi, da bo v slučaju Pašičevega poraza parlament razpuščen. Nato bi prišli na krmilo diktatorji, ali pa — nove volitve.

REVOLUCIJA V BOLGARIJI.

V Bolgariji se bijejo hudi boji med združenimi kmeti in delavci in med pristaši mešanske vlade, položaj se pa ne da z gotovostjo presoditi, ker so pretrgane poročevalne in prometne zveze. Razumljivo je, da vlada v Sofiji noče priznati svojega slabega položaja pred svetom in če bi bila njena oblast omejena tudi samo na mesto in pa na pokrajine, ki so pod oblastjo makedonskih komitov. Po zadnjih poročilih je edina zaslomba vlade komitska sila, ker tudi vojaštvo mnogoštevilno pristopa na stran zemljinoradnikov, ki so severne in vzhodne dele države popolnoma osvojili ter jih odrezali od vladnega območja. Vodja makedonskih komitov Todor Aleksandrov je postal notranji minister. Vstajo proti vladi spremlja generalni štrajk na železnicah in pošti. Sofijska vlada je tudi to tajila, dokler se ni vse to obistinitilo s tem, da so izostali orientekspresni vlaki. — Glavna proga Sofija—Carigrad je pokvarjena in Sofija je brez telegrafske in telefonske zveze. Vstaji je hotela dati vlada komunistični značaj, sedaj je pa že povsod znano, da so na čelu vstaje zemljinoradniki in da jih vodi maščevanje nad krvočelnostjo kraljevske vlade proti prejšnjemu zemljinoradniškemu režimu.

POLOŽAJ V NEMČIJI

nosi že vsa znamenja preteče državljanske vojne. Monarhistične in nacionalistične organizacije ali fašisti pripravljajo preobrat z ene strani, z druge pa vstaja delavstva, ki išče izhod iz silne bede in krize v delavski revoluciji in vladi delavskega ljudstva. — Pripravljenosti nemške vlade, da bi pod gotovimi pogoji prenehala s pasivnim odporom v Poruhrju, odgovarja Francija še vedno s trdo nepopustljivostjo. Ministrski predsednik Poincare je imel pri odkritju nekega spomenika govor, v katerem je rekel, da se pasivni odpor Nemčije lomi. Nemška vlada se zaveda, da se ne bo mogla več dolgo upirati, kljub temu pa hoče še v zadnjem trenutku od Francije izsiliti neke ugodnosti. Toda Francija se ne uda in ne bo odnehala od svojega stališča. Svojim zadnjim izjavam nima francoska valada ničesar dodajati.

ZA VOJAŠKO DIKTATURO.

Vzgledu španskih generalov, ki so se polastili vlade, so skušali slediti tudi rumunski visoki vojaški krogi. Imeli so vse pripravljeno za državni preobrat, kateriga so hoteli začeti z velikim židovskim progromom, vlada je pa za te načrte zvedela ter kolovodje zaprla.

DRUŠTVO NARODOV.

Raziskovalec severnega tečaja, Norvežan gospod Nansen, ki zastopa svojo domovino v Društvu narodov, je dejal v zadnji seji, da so razne vlade, ki so prej posamezno skušale pomagati Avstriji, izdale 75 milijonov angleških funtov brez vsakega uspeha, med tem ko je društvo narodov z velikim uspehom in brez stroškov rešilo ta nenavadno težavni problem.

NASE PRIREDITVE.

Sv. Peter pri Mariboru. V nedeljo, dne 30. septembra priredi naš Orlovski odsek malo prireditve z igro

«Dva gluha». Potem je tolovadni nastop članov in naraščaja. Prijatelji orlovske misli prisrečno vabljeni. — Vstopnina 2 D. Bog živi.

Tombola Udruženja invalidov se vrši dne 7. oktobra ob 14. uri na Glavnem trgu. Cenjeno občinstvo se naproša, da prispeva k tej tomboli z dobitki, katere sprejema tajnica ga. Maček, Aleksandrova cesta 9 (tobakarna) ter z nakupom srečk; ker je čisti dobiček namenjen fondu za podporo ubožcev, navezanih na državne prispevke, upa odbor, da se bode cenjeno občinstvo pokazalo radodarnim ter pomoglo do najlepšega uspeha. Udruženje vojnih invalidov Maribor.

Prireditve v Makolah. Igra «Turski križ», katero je priredil Orel v Makolah dne 16. t. m., je krasno izpadla. Na občno željo se bode zopet ponovila v nedeljo, dne 30. septembra. Kdor je še ni videl, naj pride pogledat. Pa tudi oni, ki so jo že videli, jo bodo zopet radi prišli pogledat. Tako lepa igra se malokje vidi. Da ne bode med odmoru gledalcem dolg čas, se bode zopet preskrbela godba. Domači pevski zbor bode pel nove narodne pesmi. Pevec s pevovodjem od St. Florjana, dobro došli. Torej na svidenje! Bog živi!

Bralno društvo v Ljutomeru naznanja, da se pripravljata velika bogata tombola, ki se bode vršila pri lepem vremenu v nedeljo, dne 30. septembra ob 2. uri takoj po večernicah na Glavnem trgu v Ljutomeru. Glavni dobitki bodo: 1 polovnjak vina, vreča moke, voz drv (bukovih) blago za moško in žensko obleko, 1 prašič in drugih, najmanj 400 bogatih dobitkov. Občinstvo se opozarja vsled krajšega dneva, da prihiti točno ob 2. uri na to izredno bogato tombolo, sicer bi tombola vsled zadržanja občinstva trajala pozno v noč. Srečke po 3 D se bodo dobile v predprodaji v prodajalni Prvega del. konzumnega društva in v trgovini gospoda Repiča v Ljutomeru. V slučaju slabega vremena se preloži tombola na dne 7. oktobra. Torej v nedeljo dne 30. septembra vsi po srečo v Ljutomer.

Verzej. Dekliška zveza ponovi v nedeljo, dne 30. septembra v prostorih Marijanišča igro «V šoli križa» v petih dejanjih in «Prisiljen stan je zaničevan». Vabimo k obilni udeležbi.

SLOVENSKEMU LJUDSTVU!

Na ljubljanski visoki šoli se pripravljata mnogo naših najboljših mladeničev za svoje bodoče poklice, za profesorje, zdravnike, odvetnike, sodnike, inženirje itd. Večina teh je revnih staršev iz kmetijskih in delavskih slojev. V prejšnjih letih je za te skrbela vlada in vzdrževala v Ljubljani vseučiliško kuhinjo. Ker lansko leto ta kuhinja ni dobila več od vlade podpore, je morala s poslovanjem prenehati. Takrat so stopili katoliški visokošolci pred ljudstvo in ga prosili pomoči. Vedno dardeljivi Slovenci jim niso odrekli podpore. Poslali so v Ljubljano živila in denar ter tako omogočili ustanovitev dijaškega podpornega društva, ki je nudilo skozi celo leto prehrano preko 100 akademikom, najrevnejšim zastoj, drugim pa po znižani ceni. Zivil se je, nabralo v vrednosti okrog 160.000 D. Obrat kuhinje je zahteval skupnih stroškov preko 290.000 D, tako, da smo zaključili s primanjkljajem 11.000 D.

Tudi letos stoji naša akademska omladina pred vprašanjem, kako bo v jeseni, ko bo morala iti v Ljubljano nadaljevat svoje studije. V bodočem šolskem letu bo prosilo za prehrano v naši kuhinji do 150 visokošolcev, tako, da so stroški proračunjeni na 680.000 D. Te ogromne svote nikakor ne bodo mogli plačevati povlačni revni visokošolci. Primorani so ponovno prositi ljubitelje dijaštva pomoči. Tudi naše ljudstvo ve dobro, da so izobraženci kmetijskih in delavskih slojev. Ravno ti bodo pač na vseh mestih najbolj upoštevali ljudske potrebe. Na odgovornih mestih mora imeti naš kmet in delavec izobražence, ki bodo znali braniti in upoštevati ljudske zahteve in pravice.

Visokošolstvo dijaštvo se za to obrača na celokupno javnost, da pripomore po svojih močeh društvu, ki ima namen podpirati in omogočiti revnim visokošolcem njihov studij. Vsem tistim, ki bodo dobili od podpisane društva še posebne prošnje, polagamo na srce, da se za stvar zavzamejo, vse pa prosimo, da prispevajo pri nabiranju živila in denarja za naše podporno društvo. Predvse se obračamo na dekliška društva in vse druge naše organizacije, da organizirajo nabiranje v njih okolišu.

Ljudstvo, bodi prepričano, da se ti bo izkazalo visokošolsko dijaštvo prej ali slej hvaležnega.

Pokrovitelja:

Dr. A. B. Jeglič l. r.
škof ljubljanski.

Dr. A. Karlin, l. r.
škof lavantinski.

Tedenske novice.

† **Smrt mladega duhovnika.** Neizprosna smrt je zopet posegla 19. t. m. v vinograd Gospodov in nam ugrabila komaj 40 let starega gospoda župnika Miloša Kos, ki je župnikoval pri Gor. Sv. Kungoti. Blagopokojni je bil rodom iz Kranjske, a bogoslovje je obiskoval v Mariboru, kjer je bil tudi posvečen v mašnika. Kaplan je bil v Ljutomeru in na Dobrni pri Celju, odkoder je prišel leta 1915 h Kungoti za župnika. Rajni gospod župnik je podlegel v moško-krepki dobi srčni vodeniki. Bil je svojim ovčicam v vsakem oziru zvest pastir, kjerkoli je služboval v dušjeskrbju. Pogreba rajnega se je udeležilo med veliko množico domačih ter sosednih faranov tudi 26 duhovnikov. Pogreb je vodil mariborski gospod stolni župnik Moravec, s slovo pa je govoril blagopokojnemu vseučilišni profesor g. dr. Lukman. Blagemu gospodu župniku in duhovniku sobratu, svetila večna luč.